

Bibliografien er repræsentativ, men naturligvis ikke komplet, og det er naturligt, at man har givet engelsksprogede værker en vis overvægt. Det fortrinlige navne-, sted- og sagregister gør bogen let anvendelig som opslagsbog.

ANNE RIISING

Ordo Nidrosiensis Ecclesiae (Orðubók), editus cura LILLI GJERLØW. Libri Liturgici Provinciae Nidrosiensis Medii Aevi. Vol. II. Norsk Historisk Kjelde-skrift-Institut. Den Rettshistoriske Kommissjon. Oslo, Universitetsforlaget, 1968. 551 s. 17 pl.

I smukt tryk og overskuelig form foreligger nu den længe ventede udgave af Trondhjem stifts *Ordo Ecclesiae*, udarbejdet med imponerende grundighed og akkuratse. Da kun fragmenter af norske håndskrifter er tilbage, bygger tekst-udgaven på islandske manuskripter fra slutningen af det 13. årh., hvor *Ordo Nidrosiensis*, som er blevet til 1205/1224, forelå i 3 lidt afvigende former. Der gives en kyndig gennemgang af håndskrifterne og en omhyggelig redegørelse for kilderne, som er eftersøgt mangfoldige steder. Der påvises en meget betydelig indflydelse fra Cluny gennem *Der Rheinauer Liber Ordinarius*, og enkelte andre passager kan genfindes i *Decreta Lancfranci*, Bernold af Konstanz' *Micrologus de ecclesiasticis officiis*, Honorius Augostodunensis' *Gemma animae* og endog i en *Ordo lectionum* i det benediktinske nonnekloster i Barking.

Der gøres rede for et fragment af St. Hallvards legende, for hymner, sekvenser og antifoner, og til sidst findes udførlige og værdifulde registre over håndskrifter, liturgiske tekster og over helgenerne, hvilket tillige med den udførlige bibliografi gør dette betydelige lærdomsarbejde til et uundværligt led i nordisk liturgi-forskning.

ANNE RIISING

N. DENHOLM-YOUNG: *The Country Gentry in the Fourteenth Century with Special Reference to the Heraldic Rolls of Arms*. Oxford University Press: Clarendon Press, 1969. xii + 175 s. 40 sh.

Lige så lidt som sin forgænger *History and Heraldry 1254 to 1310* (1965) er dette arbejde heraldik i snævrere forstand, selvom materialet er heraldisk, hvorfor herolder m.v. indtager en betydelig plads deri. Men som Lancaster-herolden Gregory King i 17. årh. grundlagde moderne engelsk demografi og socialvidenskab, vil omvendt forfatteren gennem disse to bøger vise, hvilket indblik i det middelalderlige engelske samfund – og her da naturligvis især dets højere lag – de talrigt bevarede *våbenruller* kan give os. Som det første bind behandlede opløsningen af det *militære* feudalsamfund, hvor ridderen endnu primært var kriger, kommer nu i stigende grad *godsejeren* i forgrunden, og da især sådanne, som ikke havde ladet sig slå til ridder, og det trods regeringens hyppige tvangsforanstaltninger, der søgte at holde det svære kavalleris kadrer intakte. Her ser vi, hvorledes en stedse mere specialiseret civiladministration inddrager de mindre godsejere